

Francesc Vallverdú, crític

per Sam Abrams

ESCRITS SOBRE POETES I POESIA, per Francesc Vallverdú. «Tià de Sa Real», 30, Manacor, 1985.

D'ençà dels escrits ocasionals de Maragall, Alcover i Costa i Llobera sobre poesia i qüestions de teoria poètica, la part més valuosa de la crítica de poesia a Catalunya al segle XX és, amb poques excepcions, obra dels poetes mateixos. Un breu repàs dels llibres que en aquest camp han tingut més incidència sobre el públic lector no farà altra cosa que confirmar-nos el fet. Títols com *Els Marges* (Riba), *Les noves valors de la poesia catalana* (Folguera), *Teoria de l'ham poètic* (Carner), *Poesia, llenguatge, forma* (Manent), *Notes sobre poesia* (Garcés), *Cinc poetes* (Teixidor), *Sobre poesia* (Bartra), *Quaderns de l'alquimista* (Palau i Fabre), *Sobre literatura* (Ferrater), *Sobre Maragall, Foix i altres poetes* (Romeu), *Retòrica i poètica* (Llombart), són llibres que entre molts d'altres formen el cos central de la crítica catalana, i tots ells contenen els pronunciaments de poetes sobre matèria de poesia i poètica. En alguns casos els poetes catalans han estat autors d'obres de crítica que han tingut una gran importància fora de l'àmbit estrictament català, com és el cas de *Dinàmica de la poesia* de Joan Ferraté. I, fins i tot, els dos llibres més importants que tenim sobre aspectes tècnics i interns de la versificació catalana són del poeta Salvador Oliva: *Mètrica catalana* (1980) i *Introducció a la mètrica catalana* (1986). Aquest fenomen del «poeta com a crític» (el «Poet as Critic» de T.S. Eliot), ens l'ha explicat Joan Ferraté en unes breus pàgines sobre Riba, l'any 1953:

«... crític, ho és tot gran escriptor, simplement; tot escriptor, si es vol precisar més, en l'art del qual les exigències de la creació s'han sotmès a un problema previ, el d'escriure, i no se l'ha resolt sinó després de llançar una mirada a un passat de propostes i de models, i una altra mirada a un esdevenidor de desenvolupaments, en funció dels quals el present de la creació pròpia es pogués fer prou lúcida per a recollir-ne el seu fat de grandesa.»

Escrts sobre poetes i poesia aplega tots els treballs de crítica literària que Vallverdú vol conservar, treballs apareguts entre 1969 i 1982, si exceptuem l'apèndix que recull un pròleg de l'any 1961. *Escrts*

Francesc Vallverdú.

sobre poetes i poesia és un llibre acuradament estructurat. Comença amb una breu justificació de l'aplec, seguida d'una introducció a la primera part. Aquesta introducció és el text d'una conferència de l'any 1978: «L'edició catalana i els llibres de poesia», on Vallverdú combina el seu rigor de científic i la seva veracitat de testimoni per fer un repàs a l'estat de la poesia catalana entre 1939 i 1977, i a les dificultats que ha hagut de vèncer. Segons Vallverdú, aquesta conferència encapçala el volum «pel seu caràcter històric i general», i, pel que fa a la poesia de postguerra, aquest text s'anirà convertint en una peça bibliogràfica imprescindible.

A continuació ve la primera i més substancial part del llibre, que és un recull d'estudis i comentaris dedicats a quatre poetes contemporanis: Agustí Bartra, Salvador Espriu, Pere Quart i Miquel Martí i Pol. És en aquests estudis on es posen més de manifest les tres qualitats que fan de Vallverdú un crític molt especial: la intuïció del poeta, la disciplina científica del sociolingüista i l'autoritat del testimoni-cronista que ha estat protagonista del període històric que serveix de rerafons a les obres que ell comenta. La interacció d'aquestes tres qualitats confereix profunditat, rigor i autenticitat als escrits crítics de Vallverdú.

La segona part del llibre aplega notes esparses (pròlegs o ressenyes) sobre poetes de darrera hora: Francesc Parcerisas, Feliu Formosa, Marta Pessarrodona i Zoraida Burgos, a més a més d'una ressenya sobre Jan Schejbal, traductor de literatura catalana al txec, i d'una petita indagació sobre l'estat actual de la literatura catalana, «La literatura catalana, avui». Aquesta segona part és menys rigorosa, donat el caràcter divulgatiu de la ressenya periòdica, però palesa, no gensmenys, dues vessants del Vallverdú crític: la seva independència de criteris i el seu eclecticisme. Vallverdú va veure des del primer moment, sense cap mena d'explosió als cenacles literaris o cap mena de moda, la importància de l'obra poètica de Parcerisas, Formosa i Pessarrodona. Pel que fa al seu eclecticisme, empra la mateixa precisió i la mateixa passió per parlar de poetes tan dissemblants com Bartra i Espriu.

El poeta-crític clou el volum amb el pròleg del seu primer llibre de poemes, *Com llances* (1961), que curiosament no va voler reproduir dins la seva *Poesia 1956-1976*. En el proemi d'*Escrts sobre poetes i poesia* ens justifica la presència del text: «Tot i que avui, vint-i-tants anys després, ni l'escriuria pas així, ni em semblen enraonades algunes de les coses que s'hi diuen, crec que, com a "manifest" d'un moviment poètic que aleshores provocà un cert rebombori en els nostres cenacles literaris, potser valia la pena de recuperarlo.» Lògicament es refereix al realisme històric de la dècada dels seixanta.

Escrts sobre poetes i poesia de Francesc Vallverdú és un recull oportú de treballs dispersos o de difícil accés que tant estudiants com lectors interessats en la poesia catalana hauran de freqüentar.

COMPRO

Llibres antics de valor i biblioteques,
per importants que siguin.
Pago tot el seu valor. Reserva absoluta.

PUVILL LIBROS, S.A.
Boters, 10 i Palla, 29, 08002 - BARCELONA
Tels. 318 29 86, 318 18 48 i 315 00 09.